

OBSAH :

VEREJNÉ FINANCIÉ :

Zaťaté rozpočtové sekery: mýňanie na úkor budúcnosti Peter Gonda

EURÓPSKA ÚNIA :

Ľudské práva v zahraničnej politike Európskej únie Ivan Kuhn

EUROFONDY :

Korupcia, byrokracia a skepsa z eurofondov Róbert Hanák

POLEMIKA :

Zmečiarizoval sa Klaus alebo Leško? Dušan Sloboda

ZAŤATÉ ROZPOČTOVÉ SEKERY: MÝŇANIE NA ÚKOR BUDÚCNOSTI Peter Gonda

„Mýňaním proti kríze a ekonomickej recesii!“ – k takémuto protikrízovému „boju“ z vlastných peňazí nabádajú ľudia „reklamní mágovia“ a z cudzích peňazí ho realizujú vládni politici. Aj v súlade so slovami ministra financií Jána Počiatka, že „šetrením by sme ublížili sami sebe,“ vláda mýňa čoraz viac ako získava príjmov (nielen) od daňovníkov. Opäť sa tak stávame súčasťou vládneho experimentu života na dlh.

Príkladom sú vládou zaťaté rozpočtové sekery na aktuálny a budúci rok. Verejná správa má v roku 2009 minúť o 4 mld. € a v roku 2010 o 3,7 mld. € viac ako získa príjmov. Vláda tým na oba roky naplánovala fiškálnu diery v objeme 7,7 mld. € (232 mld. Sk).

Memento 2009

Mementom je najmä rozpočtový rok 2009. Po niekoľko mesačnom verejnom „tajomstve“ prepadu verejných príjmov oproti rozpočtovaným a zotrúvaní ministra financií v polohe „mŕtveho chrobáka“ sa rozpočet zrevidoval až tri mesiace pred koncom roka. Vláda však znížila iba verejné príjmy, čím zvýšila deficit verejných financií v pomere k HDP trojnásobne z 2,1% na 6,3%. Napriek ekonomickému poklesu na úrovni 5,7% namiesto ekonomického rastu 6,5% a prepadu verejných príjmov oproti pôvodne rozpočtovaným ostali verejné výdavky nedotknuté.

Rok 2009 ako prvý celý rok v čase dôsledkov finančnej krízy je rokom značnej fiškálnej diery a extrémnej výdavkovej expanzii. Verejné výdavky sa majú zvýšiť až o vyše 13%, čo výrazne presahuje infláciu. Okrem výdavkovej expanzie a nechcote vlády šetriť je pre rok 2009 typické preskupovanie výdavkov v prospech tých sociálno-inžinierskych na „stimulovanie“ domáceho dopytu (napr. na šrotovné a tzv. sociálne podniky), iné plytvanie s peniazmi daňovníkov (predražené tendre a predaje pod cenu) a financovanie ďalších programov, ktoré sú v čase dôsledkov krízy ťažko zdôvodniteľné (napr. rekonštrukcia Bratislavského hradu).

Ilúzia šetrenia

Na volebný rok 2010 vláda schválila ďalšie výrazné mýňanie na úkor budúcnosti, i keď nepatrne nižšie ako v roku 2009. Deficit verejných financií má byť oproti tohtoročnému nižší iba o 0,3 mld. € a má dosiahnuť 3,7 mld. € (5,5% HDP), a to napriek priaznivejším východiskovým podmienkam ako v tomto roku.

Aj keď rast verejných výdavkov sa má v roku 2010 po nadmernej výdavkovej expanzii v roku 2009 pribrzdziť, vláda naplánovala výrazné zvýšenie výdavkov, a to až o 15% (resp. o 9,5% bez prostriedkov z EÚ). Vláda tak ani v roku 2010 nepristúpi k úsporám vo verejných financiách. Ilúzia šetrenia má vytvárať plánovaný pokles prevádzkových výdavkov rezortov oproti výdavkovo nadmerne expanzívnemu rozpočtu na rok 2009. Porovnanie plánovaných výdavkov na budúci rok s tými reálnymi v roku 2008 odhaľuje vládnu rozšafnosť v mýňaní: napríklad výdavky na tovary a služby majú byť v roku 2010 vyššie oproti reálnym v roku 2008 o viac ako 20%.

Podstatné zvýšenie výdavkov rozpočtu vláda na volebný rok pripravila aj vďaka viditeľným programom pre rôzne skupiny voličov: valorizácia sociálnych dávok, (zvýšený) vianočný príspevok pre dôchodcov, zvýhodnené hypotéky pre mladých, výstavba národného futbalového štadióna a ďalších futbalových ihrísk, či dotácie poľnohospodárom. Sme svedkami prehĺbenia deformovanej štruktúry verejných výdavkov v prospech tých, ktoré nesúvisia priamo s funkciami vlády (pôdohospodárstvo, šport), napríklad na úkor výdavkov na obranu, bezpečnosť a spravodlivosť.

Ťažké sekery

Zaťaté rozpočtové sekery v rokoch 2009 a 2010 prinášajú závažné otvorené i skryté finančné záťažce do budúcnosti. Podstatne zvyšujú oficiálny verejný dlh len za dva roky o 8,9 mld. € (teda 267 mld. Sk, čo je približne 65% všetkých výdavkov štátneho rozpočtu bez prostriedkov z EÚ) z úrovne 27,6% HDP

v roku 2008 na 40,8% v roku 2010. Budúci rok už má verejný dlh v priemere na obyvateľa predstavovať vyše 5 tis. € (150 tis. Sk). V ďalších rokoch to bude znamenať záťaž pre daňovníkov vo forme vyšších úrokových výdavkov.

Vytvára riziko, že rýchlo rastúci verejný dlh a náklady na jeho obsluhu sa v situácii primárnych deficitov (nižších príjmov ako neúrokových výdavkov) budú ako snehová guľa kumulovať, zvyšovať úroky, a tým spôsobovať ďalšie náklady pre daňovníkov. Nezamýšľaným dôsledkom vládneho mýňania nad pomery a jeho deficitného financovania napríklad domácimi bankami je odsávanie súkromných úspor z trhu, vytlačovanie súkromných investícií a obmedzenie (budúcej) ekonomickej výkonnosti. Problém finančnej udržateľnosti verejných financií znásobujú riziká skrytých dlhov, ktoré nás v budúcnosti finančne zaťažia: PPP projekty, „návrtné“ finančné výpomoci (napr. pre železnice) ako i nezreformovaný prvý pilier dôchodkového systému.

Šetrite, prosím!

Zvrátiť nepriaznivý trend vo verejných financiách a podporiť dlhodobu udržateľný ekonomický rast znamená nemíňať a umelo nestimulovať dopyt na úkor budúcnosti, ale ponechať priestor na tvorbu súkromných zdrojov, úspor a zamestnávania (sa). To znamená najmä zásadne redukovať verejné výdavky spolu s reformami dôchodkového, zdravotného a dotačného systému, znižovať dane a sociálne odvody a udržiavať primárny prebytok na financovanie nákladov na dlhovú službu.

Racionálne a obozretné ekonomicke správanie sa by malo platiť aj v horších časoch, a to nielen pre domácnosti a firmy, ale aj pre vlády, ktoré spravujú naše peniaze. Preto, pán minister, šetrite, prosím, aby ste nám neublížili.

Autor je ekonóm KI.

ĽUDSKÉ PRÁVA V ZAHRANIČNEJ POLITIKE EURÓPSKEJ ÚNIE Ivan Kuhn

V júni tohto roku, teda v čase, keď prezident Ivan Gašparovič uvítal na návšteve Slovenska prezidenta komunistického Čínskej ľudovej republiky Chu Ťin-tchaa, uskutočnila Európska komisia ďalší zo série prieskumov verejnej mienky Eurobarometer, v ktorom sa prvýkrát pýtala občanov členských krajín Európskej únie (EÚ) na ich názor na postavenie ľudských práv v zahraničnej politike EÚ.

V čase, keď neznámi čínski „Men in Black“ napádali pred prezidentským palácom (a pred očami nečinnnej slovenskej polície) skupinu slovenských občanov s transparentmi upozorňujúcimi na porušovanie ľudských práv v Číne, iná, zo sociologického hľadiska reprezentatívna vzorka slovenských občanov, vyjadrila svoj názor na otázku ľudských práv v prieskume. A to názor, ktorý je odlišný od názoru občanov žijúcich v krajinách s dlhodobou tradíciou demokracie, ľudských práv a občianskych slobôd.

Slobodu prejavu si nevážime

Respondenti si mali vybrať tri oblasti týkajúce sa ľudských práv, ktoré by podľa nich mali byť najdôležitejšie pre zahraničnú politiku EÚ. Slovinci, podobne ako občania iných členských krajín EÚ, si najčastejšie vybrali ekonomické a sociálne práva, boj proti obchodovaniu s ľuďmi a práva detí. Rozdiel bol iba v poradí a v dôraze na jednotlivé oblasti. Kým v celoeurópskom priemere najviac respondentov za prioritu označilo práva detí, na Slovensku to boli ekonomické a sociálne práva. Tie by mali byť prioritou zahraničnej politiky EÚ podľa 55% slovenských respondentov. Iba v Lotyšsku sa k tomuto názoru priklonilo viac respondentov (58%), v celoeurópskom priemere to bolo 33%.

Výrazný rozdiel bol aj v názoroch slovenských občanov a občanov iných členských krajín EÚ na slobodu prejavu. Tá by mala byť prioritou zahraničnej politiky EÚ podľa 30% respondentov v celoeurópskom priemere, zatiaľ čo u nás ju za prioritu považovalo iba 19%. Kým v priemere sa v EÚ sloboda prejavu umiestnila na štvrtom mieste, na Slovensku bola až na šiestom.

Pre porovnanie, v Česku si slobodu prejavu vybralo 27% a v Dánsku dokonca rovná polovica respondentov (čo je najviac v EÚ, nasleduje Veľká Británia so 44% a Švédsko so 43%). Pokiaľ ide o Dánsko, nie je to náhoda. V súvislosti s publikovaním karikatúr proroka Mohameda v dánskych novinách Jyllands-Posten v roku 2005 došlo k snahám islamských radikálov obmedziť slobodu prejavu a potrestať Dánsko za to, že tamojšia vláda odmietla zasahovať do slobody tlače.

Podporuje EÚ ľudské práva vo svete?

Respondenti tiež odpovedali na otázku, či EÚ podľa nich robí priveľa, primerane alebo nie dost v oblasti podpory a presadzovania ľudských práv vo svete. Tu sa názory slovenských občanov ešte výraznejšie odlišovali od európskeho priemeru. Slovensko

sa ocitlo na prvom mieste rebríčka, keďže až dve tretiny respondentov si myslí, že EÚ pôsobí v oblasti podpory a presadzovania ľudských práv vo svete primerane, kým v celoeurópskom priemere si to myslí iba 37% respondentov. Za Slovenskom nasledujú Estónsko (54%) a Česko s Maďarskom (49%). Na opačnom konci je Švédsko, v ktorom si iba 21% opýtaných myslí, že EÚ pôsobí v oblasti podpory a presadzovania ľudských práv vo svete primerane, a Francúzsko, kde takýto názor vyjadrilo 26% respondentov.

Tieto čísla môžeme spochybníť argumentom, že veľa ľudí ani nevie, čo vlastne EÚ v rámci svojej zahraničnej politiky v oblasti ľudských práv robí. A samotný prieskum Eurobarometer im v tomto smere dáva za pravdu. Na otázku, ako sa cítia byť informovaní o činnostiach, ktoré EÚ podniká na ochranu ľudských práv vo svete, totiž 66% slovenských respondentov odpovedalo, že nie sú veľmi dobre informovaní, prípadne vôbec nie sú informovaní. V rámci celej EÚ takto odpovedalo až 70% respondentov.

EÚ je až príliš „soft“ v presadzovaní ľudských práv vo svete.

Prieskum ukázal, že občania SR, podobne ako občania ostatných členských krajín EÚ, majú určité predstavy a názory týkajúce sa postavenia témy ľudských práv v zahraničnej politike EÚ. Do akej miery tieto predstavy korešpondujú so skutočnosťou?

EÚ je združením výlučne demokratických štátov, v ktorých sa uplatňuje vláda zákona, a ktoré v ústavách a zákonoch zaručujú svojim občanom široký okruh ľudských práv a občianskych slobôd. Je preto prirodzené, že od takéhoto združenia očakávame, že bude hodnoty demokracie, vlády zákona a ochranu ľudských práv a občianskych slobôd presadzovať aj mimo svojho územia.

Najviditeľnejšie je to vo vzťahu ku krajinám, ktoré sa uchádzajú o členstvo v EÚ. Zažili sme to aj my v roku 1997, keď bolo Slovensko (právom) označené za krajinu, ktorá nespĺňa politickú časť kodanských kritérií (demokracia, ľudské práva, rešpektovanie práv menšín a právny štát). Ale aj voči ostatným krajinám, ktoré majú problémy s dodržiavaním ľudských práv, sa EÚ snaží vystupovať ako ich zástanca. Pričom dôraz kladie predovšetkým na „soft power“. Niekedy až príliš „soft“.

EÚ a Čína

Najväčšou krajinou na svete, ktorá systematicky porušuje ľudské práva, je Čína. Nedávno na pôde Európskej komisie prijali delegáciu z Číny vedenú prvým podpredsedom Národnej agentúry pre rozvoj a reformy Du Yingom. Komisár pre regionálnu politiku Paweł Samecki pred stretnutím vyhlásil: „*Dialóg o regionálnej politike je jedným z najúspešnejších aspektov spolupráce v rámci*

politického dialógu medzi EÚ a Čínou.“ S tým sa nedá nesúhlasiť. V porovnaní s dialógom o ľudských právach v Číne musí byť čokoľvek považované za úspech. Vyhlásenie komisára, že „*pri riešení problémov regionálnej politiky sa stále ešte máme jeden od druhého veľa čo učiť,*“ však vyvoláva neprijemné pocity. Dúfam, že pán komisár sa nechce učiť i to, ako komunistická Čína rieši regionálnu politiku napríklad v Tibete.

Združenie krajín, ktoré samé seba považuje za najväčší priestor demokracie na svete, ako i za lídra v dodržiavaní, presadzovaní a dokonca rozširovaní ľudských práv, by sa malo viac ako regionálnej politike v Číne venovať otázke ľudských práv v tejto komunistickej diktatúre.

EÚ a Kuba

EÚ sa v nedávnej minulosti nevyznačovala ani v prípade Kuby. V roku 1996 síce Rada EÚ prijala dokument nazvaný *Spoločná pozícia týkajúca sa Kuby*, v úvode ktorého sa píše: „*Cieľom Európskej únie v rámci jej vzťahov s Kubou je podporiť proces prechodu na pluralitnú demokraciu a rešpektovanie ľudských práv a základných slobôd.*“ V praxi však toho EÚ veľa neurobila. „*Nakoplo*“ ju až pozatýkanie 75 kubánskych občianskych aktivistov v roku 2003. EÚ následne prijala diplomatické sankcie voči Kube (nie však obchodnú blokádu), ale už v roku 2005 ich pozastavila, a to napriek tomu, že takmer všetci zatknutí disidenti boli naďalej vo väzení.

V júni 2008 Rada EÚ rozhodla o uvoľnení opatrení z roku 2003 s cieľom „*presadzovať komplexný politický dialóg s kubánskou vládou s nádejou, že povzbudí kubánsku vládu aby prijala európsky pohľad na demokraciu, univerzálne ľudské práva a základné slobody.*“ Ako však v máji tohto roku upozornila sieť európskych mimovládnych organizácií Europe-Cuba NGO Network, od zrušenia diplomatických sankcií v júni 2008 sa ani jedna vysokopostavená delegácia z EÚ nestretla s členmi pro-demokratického hnutia alebo nezávislej kubánskej občianskej spoločnosti. Európskej komisii zrejme do „*komplexného politického dialógu*“ nezapadli. Mimochodom, proti zrušeniu diplomatických sankcií vystupovali z členských krajín EÚ aktívne iba Česko a Švédsko.

Napriek tomu, že na Kube nedošlo k zlepšeniu v oblasti dodržiavania ľudských práv, Európska komisia chce investovať milióny eur do rozvojovej pomoci na Kube. Reálne hrozí, že značná časť týchto peňazí skončí v inštitúciách zriadených a riadených komunistickou diktatúrou.

Spomenuli sme len pár príkladov toho, čo EÚ v rámci svojej zahraničnej politiky robí a čo nerobí v oblasti ľudských práv. Zdá sa, že podobne ako v pohľade na iné politiky, majú i v tomto prípade slovenskí občania – na rozdiel napríklad od takých Dánov alebo Švédov – neprimerane zidealizovaný pohľad na EÚ.

Autor je analytik KI a autor národnej správy o výsledkoch prieskumu Eurobarometer za SR.

KORUPCIA, BYROKRACIA A SKEPSA Z EUROFONDŮV

Róbert Hanák

Problematike zbytočne zložitého a nezmyselného stanovovania podmienok pre žiadateľov o podporu z eurofondov na Slovensku zo strany príslušných ministerstiev sme sa už venovali v minulosti (viď Konzervatívne listy 02/2009). Bolo to v dobe, keď kríza bola v plnom prúde a vláda na čele s jej predsedom vyhlasovala, že urýchlením čerpania eurofondov bude bojovať proti kríze. Odborníkom bolo už vtedy zrejmé, že ide o nereálne a neuskutočniteľné sľuby.

Vláda – najmä príslušní ministri a premiér – v podstate onými vyhláseniami len dôraznili svoju neznalosť v jednej z oblastí, ktorú majú riadiť. Nie je prekvapujúce, že zjednodušenie a zrýchlenie nenastalo a sľuby sa nere realizovali. Neustále platí, že mnohí koneční prijímatelia „pomoci“ a následne ich subdodávatelia sa vďaka eurofondom dostávajú do problémov a realizované projekty do časových sklzov.

Korupcia ako choroba

Okrem byrokracie, ktorú pri žiadaní spolufinancovania projektov vytvárajú nad mieru stanovenú Bruselom naši úradníci, je problémom najmä korupcia. Za uplynulé obdobie tejto vlády prehmelo veľa korupčných afér, ktoré zanechali nielen v žiadateľoch pocit skorumpovanosti ľudí na ministerstvách. Vo verejnosti rezonuje pocit, že je potrebné mať na príslušných miestach „dobrého známeho, inak sa nič nevybaví.“ Európska únia (EÚ) pod pláštikom boja proti regionálnym rozdielom prostredníctvom rozdeľovania obrovských finančných prostriedkov z eurofondov podporila ďalšie rozbuženie korupčného správania na Slovensku. Treba si klásť otázku, či sú za to zodpovední len a jedine naši politici a úradníci, alebo je od základov chorý samotný systém prerozdeľovania miliárd eur, ktorý sa zveril do rúk relatívne malej skupine ľudí, pričom kontrolné mechanizmy sú nedostatočné, nákladné a zlyhávajú. Spôsoby správy a rozdeľovania eurofondov na Slovensku, ale i v EÚ všeobecne, korupčné správanie priam vyvolávajú, podporujú a rozširujú. Problém korupcie v tejto oblasti bol i v iných krajinách dávno pred naším vstupom do EÚ. Keďže politické špičky v Bruseli nechcú byť vnímané verejnosťou ako vrchol korupčnej zločineckej organizácie, príslušné orgány

EÚ z času na čas národným vládam pohrozia žiadosťou o vrátenie nejakého toho zlomku z eurofondov späť do bruselskej pokladnice tak, ako sa to po vykonaných auditoch medializovalo nedávno i v prípade Slovenska.

Zvýšená kontrola ako liek?

Základom v boji proti korupcii podľa Bruselu je zvýšená kontrola. Kontrola postupov a systémov rozdeľovania eurofondov v jednotlivých členských krajinách, kontrola konečných prijímateľov, kontrola úradníkov a v podstate všetkého, čo sa dá kontrolovať. Kontrola počas realizácie projektu sleduje formálnu správnosť vykázaných výdavkov a ich súlad s aktivitami projektu a schváleným rozpočtom. Nie je však dostatočným liekom na odhaľovanie možnej sprenevery a kamuflovaných výdavkov, cez ktoré dochádza k odlivu peňazí potrebných na splatenie korupčných platieb – teda „všimného“ za podporu schválenia projektu. Viac byrokratickej kontroly, možno nezámerné, vyvoláva iné vážne a vopred nezamýšľané problémy a je otázne, či skutočne rieši existujúci problém.

Netreba zabúdať, že tu nehovoríme o primitívnych korupčných postupoch typu „obálka do ruky.“ Prerozdeľovanie a čerpanie prostriedkov riadia, kontrolujú a zodpovedajú za ne ľudia, ktorí sa vedú orientovať v legislatíve, finančných tokoch a ich riadení, majú širokú sieť rovnako „vzdelaných“ známych a spolužiakov na rôznych pozíciách po celej krajine a dokonale ovládajú fungovanie štátu a jeho zložiek. Majú teda predpoklady na premyslenú a personálne dobre zabezpečenú rafinovanú korupciu. Poznajú presne slabé i silné miesta systému, pretože ten systém sami vytvorili. Vedia, čo sa bude kontrolovať, ako sa to kontroluje, čo si kontrola môže „dovoliť“ a dokonca aj to, kto bude čo kontrolovať. Preto sa postupuje tak, aby kontrola nič podozrivé neobjavila. Kontroly v akýchkoľvek podobách teda preto nedokážu problém korupcie zásadným spôsobom riešiť. Vyvolávajú však významné administratívne a personálne zaťaženie realizátorom projektu.

Byrokratická záťaž

Projekty sa medzi sebou dost výrazne líšia, pokiaľ ide o produkciu a spracovávanie

papierovej agendy po schválení a počas realizácie projektu. Napríklad v prípade vzdelávacích projektov spolufinancovaných z Európskeho sociálneho fondu musí konečný prijímateľ viesť veľmi rozsiahlu agendu ohľadom zmlúv, dohôd, účastníkov, spotreby, obstarávaní atď., pričom táto byrokracia ku koncu realizácie projektu nezriedka predstavuje i tisíce strán. Úspešný žiadateľ ale vie, že ho čaká prísna kontrola formálnej stránky, preto sa snaží mať všetky doklady v poriadku. Spravovanie tejto agendy však vyžaduje odborný účtovnícky personál, ktorý potrebuje stovky hodín aby tie tisíce strán dohľad, zmlúv, nákupných blokov i podrobnej dochádzky správne a úspešne zotriedil a zaradil. Po dlhom maratónne prípravy podkladov pre žiadosti o platbu ministerskí úradníci neraz nariaďujú nový systém formulárov a ich usporiadania a vehementne na ňom trvajú. Prijímcu „pomoci“ z eurofondov v týchto prípadoch čaká zopakovanie celého postupu odznova. Realizátor projektu má často oprávnené pocity, že úradníkov vôbec nezaujímajú výsledný efekt projektu, ale iba či formálne súhlasia tisíce strán dokladovaných papierov. Zmysel a výsledky projektu sú im cudzie. Niet sa čomu diviť, veď takým prístupom je v súlade s hlavným politickým cieľom vyčerpať eurofondy v plnej miere.

Širiaca sa skepsa

Aký je dopad korupčného a byrokratického problému v oblasti eurofondov? Z pohľadu neúspešných žiadateľov je to dojem bezmedznej korupcie. Z pohľadu tých úspešných je to vnímanie zatažujúcej byrokracie a kontroly, ktorá je v konečnom dôsledku i tak neefektívna. Z pohľadu nižších úradníkov je tu tlak zo strany ich nadriadených, ktorý ich núti správať sa strojovo a odmietavo. Realizátor projektu čelí pocitu podozrievania, obťažovania evidentne nezmyselnými administratívnymi požiadavkami, ba i celkového nepochopenia projektu, a najmä sústavnej hrozby nepreplatenia vynaložených finančných prostriedkov, nevriac o dlhé mesiace meškajúcich platieb zo strany ministerstiev.

Nejeden z oslovených úspešných žiadateľov Vám potvrdí, že keby sa mal znova rozhodnúť pre žiadosť o spolufinancovanie aktivít z eurofondov, rozhodol by sa už o ne nežiadať. Bohužiaľ, ešte stále platí, že o korupčných praktikách v eurofondoch sú ľudia zväčša ochotní hovoriť len neoficiálne vo svojom okruhu. Z týchto rozhovorov sa často dozvieme taktiež o všetkých tých nezmyselných byrokratických postupoch, o ktorých si každý (pre seba) myslí svoje. Aj toto je súčasťou obrazu stavu našej občianskej spoločnosti dvadsať rokov po Novembri 1989.

Autor je externý doktorand na Fakulte podnikového manažmentu Ekonomickej univerzity v Bratislave a spolupracovník KI.

ŠTUDENTSKÁ ESEJ 2009

KONZERVATÍVNY INŠTITÚT M.R. ŠTEFÁNKA VYHLASUJE ESEJISTICKÚ SÚŤAŽ NA TÉMU

NOVEMBER 1989 A 20 ROKOV SLOBODY

SÚŤAŽ JE URČENÁ ŠTUDENTOM STREDNÝCH A VYSOKÝCH ŠKŮL A DOKTORANDOM. UZÁVIERKA 31. OKTÓBER 2009.

VIAC NA www.KONZERVATIVIZMUS.sk

hlavný partner:

GRATEX INTERNATIONAL

partner: GEOPLÁN ROŽŇAVA s.r.o.

mediálni partneri: týždeň

Pravé spektrum

ZMEČIARIZOVAL SA KLAUS ALEBO LEŠKO?

Dušan Sloboda

Pár dní po opakovanom írskom referende o Lisabonskej zmluve, v ktorom už Íri nezaváhali, a tentoraz vybrali tú jedinou možnú správnu európsku odpoveď, sa pozornosť priateľov eurovalca z Lisabonu obrátila na Česko a špeciálne na prezidenta Václava Klauša. Ten sa stal poslednou prekážkou ukončenia mnohoročného procesu ratifikácie euroústavy. Teda pardon, Lisabonskej zmluvy, pravdaže, veď ide o úplne iný text, však?

Do zástupu demokratických euroobčanov nedočkavo dychtiacich po ukameňovaní prezidenta jednej z členských krajín Európskej únie (EÚ) sa so svojou hrstou argumentov pridal i komentátor denníka SME Marián Leško. Ten svoj kameň zabalil do článku s titulkom *Český prezident sa zmečiarizoval* (SME, 13. 10. 2009). Podľa Leška je „ústavnou povinnosťou hlavy štátu svojím podpisom zmluvu ratifikovať,“ a keďže prezident Klaus tak stále neučinil, nerešpektuje vraj ústavu.

Je to však pravda? Senátori (predovšetkým z ODS) podali koncom septembra 2009 na český ústavný súd novú ústavnú sťažnosť pre údajný nesúlad Lisabonskej zmluvy s českou ústavou. Skupina senátorov očakáva od ústavného súdu posúdenie, či sa ratifikáciou Lisabonskej zmluvy z únie nestáva štát. V článku 87 (2) českej ústavy sa píše nasledovne: „Ústavní súd rozhoduje o souladu mezinárodní smlouvy podle čl. 10a a čl. 49 s ústavním pořádkem, a to před její ratifikací. Do rozhodnutí Ústavního soudu nemůže být smlouva ratifikována.“ Čiže, Klaus by nerešpektoval ústavu práve v tom prípade, ak by sa v týchto dňoch rozhodol konať tak, ako to od neho požaduje i komentátor denníka SME, teda ak by pod zmluvu svoj podpis pripojil.

Zaujímavé je i to, že aj v Nemecku tamojší ústavný súd rozhodoval o sťažnosti smerujúcej proti ratifikácii Lisabonskej zmluvy, a ortieľ vyriekol po dlhšom čase až koncom septembra 2009. Kde však boli euroobčania, vrátane pána Leška, v tomto prípade? Prečo si nedovolili do výroku súdu

tlačiť na nemeckého spolkového prezidenta Horsta Köhlera, aby zmluvu podpísal? Nuž darmo, na predstaviteľov jedného z motorov eurointegrácie predsa nebudeme hľadiť rovnako, ako na nejakého euroskeptika z novej a navyše nevelkej členskej krajiny. A skutočne, presne táto optika je vlastná i samotnej Lisabonskej zmluve, ktorá zmení vzťahy a rozhodovanie vnútri EÚ v neprospech tých malých, nepodstatných a neposlušných krajín.

Podľa Leška vraj Klaus „kladie odpor demokratickému procesu a marí vôľu parlamentu i občanov“. Podľa aktuálneho prieskumu agentúry Median pre denník Lidové noviny však prezidenta Klauša v jeho boji proti Lisabonskej zmluve podporuje 65% Čechov. Tak kto tu marí vôľu občanov? A prečo sa politici nielen v Česku báli pýtať občanov na ich názor na zmluvu? Nebolo náhodou to vynútené druhé írské referendum marením vôľe občanov? A nedošlo tu náhodou k mareniu vôľe občanov Francúzska a Holandska, ktorí v referendách v roku 2005 odmietli euroústavu? Nedošlo k mareniu ich vôľe, keď im nebolo dovolené vyjadriť sa v referende aj k Lisabonskej zmluve, ktorá je predsa len premláňanou euroústavou?

Samozrejme, všetkým je nám jasné, že sa tu hrá o čas. David Cameron, hlava britských konzervatívcov, ktorí sú v súčasnosti v opozícii, poslal totiž českému prezidentovi list, v ktorom ho ubezpečuje, že ak nepodpíše Lisabonskú zmluvu, britskí konzervatívi o nej po svojom očakávanom volebnom víťazstve v roku 2010 vypíšu referendum.

Marián Leško vydal v roku 1996 dôležitú knihu tej doby pod názvom *Mečiar a mečiarizmus*. Druhá časť tejto knihy, v ktorej sa pýta na otázku *Čo je mečiarizmus*, začína kapitolou, ktorá mečiarizmus definuje v názve ako „zvláštnu schopnosť veriť vlastným lžiam“. Má túto zvláštnu schopnosť prezident Klaus alebo pán Leško? Kto sa tu zmečiarizoval?

Autor je analytik KI a odporca Lisabonskej zmluvy.

UDIALO SA:

1) Dňa 2. septembra 2009 riaditeľ KI *Ondrej Dostál* vystúpil s prejavom na proteste proti jazykovému zákonu. Viac, vrátane prepisu prejavu a videozáznamu, na webstránke KI v sekcii KI INFORMUJE.

2) Dňa 3. septembra 2009 podal riaditeľ KI *Ondrej Dostál* opätovne sťažnosť proti uzneseniu polície, ktoré sa týka odcudzenia letákov počas protestov za ľudské práva v Číne dňa 18. júna 2009. Viac na webstránke KI v sekcii KI INFORMUJE.

3) Dňa 9. septembra 2009 zorganizovali mimovládne organizácie (vrátane KI) náhradné zhromaždenie za protizákonne zakázané zhromaždenie, ktoré sa pôvodne malo konať počas návštevy čínskeho prezidenta. Účastníkov zhromaždenia pozdravil na záver dalajláma, ktorý navštívil Bratislavu, aby prevzal Cenu Jána Langoša. Viac, vrátane videozáznamu, na webstránke KI v sekcii KI INFORMUJE.

4) Dňa 11. septembra 2009 bolo zverejnené HESO: *Ekonomické a sociálne opatrenia na Slovensku 2008*. Jedným z hodnotiteľov tohto projektu INEKO je i ekonóm KI *Peter Gonda*. Viac na webstránke KI v sekcii KI INFORMUJE.

5) V dňoch 21.-22. septembra 2009 organizoval Miestny klub ODM Bratislava a Youth Likud v spolupráci s KI, Slovenskou úniou židovskej mládeže a židovskou komunitou v Bratislave *cyklus prednášok Slovensko*

a *Izrael*. Viac na webstránke KI v sekcii KI INFORMUJE.

6) Dňa 25. septembra 2009 riaditeľ KI *Ondrej Dostál* reagoval na skutočnosť, že inšpekcia ministerstva vnútra odmietla sťažnosť piatich mimovládnych organizácií na postup polície počas návštevy čínskeho prezidenta v júni v Bratislave. Viac na webstránke KI v sekcii KI INFORMUJE.

7) Dňa 28. septembra 2009 KI v spolupráci so SKOI s podporou Penta Investments organizovali ďalšiu z cyklu prednášok CEQLS. Tentoraz v Bratislave prednášal *Jesús Huerta de Soto*, profesor ekonómie pôsobiaci na Univerzite kráľa Juana Carlosa v Madride, na tému *Finančná kríza a ekonomická recesia*. Viac, vrátane prepisu prednášky, audio a videozáznamu, na webstránke KI v sekcii KONFERENCIE.

8) Dňa 30. septembra 2009 boli Nadáciou otvorenej spoločnosti vyhlásené výsledky 6. ročníka súťaže INFOčín. Druhá cenu v kategórii *Nepriateľský INFOčín* získal Krajský súd v Bratislave za rozsudok, ktorým zmietol žalobu riaditeľa KI *Ondreja Dostála* proti Úradu vlády SR. Medzi ostatnými negatívnymi nomináciami bolo „ocenené“ i Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR, ktoré odmietlo KI sprístupniť informácie o vývoji čerpania eurofondov. Viac na webstránke KI v sekcii KI INFORMUJE a taktiež na www.infocin.sk.

9) V septembri 2009 sa z okruhu ľudí KI v médiách nielen k aktuálnym témam vyjadrovali: *Ondrej Dostál*, *Zuzana Humajová*,

Radovan Kazda, *Ivan Kuhn*, *Dušan Sloboda*, *František Šebej* a *Tomáš Zálešák*. Viac nájdete na www.konzervativizmus.sk v sekcii ČLÁNKY, KI KOMENTUJE, AUDIO/VIDEO KI a BLOGY

PODPORTE NÁS ONLINE!

Konzervatívny inštitút M. R. Štefánika nevydáva len Konzervatívne listy. Organizujeme ročne mnoho konferencií, diskusí, konzervatívnych klubov a prednášok. Každoročne udeľujeme najprestížnejšie literárne ocenenie na Slovensku – Cenu Dominika Tatarka. Publikujeme desiatky analytických výstupov vo forme štúdií, odborných príspevkov a prednášok, článkov a mediálnych vystúpení. Všetky naše výstupy, vrátane audio či videozáznamov z akcií KI, nájdete na pravidelne aktualizovanej webstránke KI na adrese www.konzervativizmus.sk.

Podporte nás prostredníctvom online prevodu cez Váš internet banking. Viac informácií o možnostiach podpory nájdete na webstránke KI v sekcii PODPORTE NÁS.

Ďakujeme!